

JULES RENARD

MORCOVEATĂ

Traducere de
Marcel Gafton
Modest Morariu

EDITURA CARTEX 2000

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

RENARD, JULES

Morcoveață / Jules Renard ; trad.: Marcel Gafton, Modest Morariu ; pref. de Lucian Pricop. – Ed. a 3-a. – București : Cartex 2000, 2018

ISBN 978-973-104-778-2

I. Gafton, Marcel (trad.)

II. Morariu, Modest (trad.)

III. Pricop, Lucian (pref.)

821.133.1

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- e-mail: comanda.cartex@gmail.com
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

Celebritatea dincolo de granițele țării (Lucian Pricop).....	7
Găinile	9
Potârnichile	11
Câinele	13
Un vis urât	15
Să ne fie cu iertăciune	16
Oala de noapte	18
Iepuri..	22
Cazmava	24
Pușca	25
Cârtița	29
Lucerna	30
Cănița	34
Trâmbița	36
Miezul de pâine	38
Părul	40
La scăldat	42
Honorina	46
Ceaunul	50
Îndoieri	53
Programul	54
Agata.....	57

Orbul	60
Anul nou	63
Dus și întors	66
Tocul	68
Obrajii roșii	71
Păduchii	78
Ca Brutus	82
Din scrisorile lui Morcoveață către domnul Lepic și unele răspunsuri ale domnului Lepic către Morcoveață	86
Cotețul	91
Pisica	93
Oile	96
Nașul	99
Fântâna	102
Prunele	105
Matilda	107
Casa de bani	111
Obleții	115
O lovitură de teatru	118
La vânătoare	120
Primul sitar	123
Cârligul de undiță	125
Musca	129
Bănuțul de argint	131
Idei personale	137
Furtuna frunzelor	140
Revolta	143
Ultimul cuvânt	146
Albumul lui Morcoveață	151

CELEBRITATEA DINCOLO DE GRANIȚELE FRANȚEI

Jules Renard s-a născut în 1864, la Châlons-du-Maine și a murit în 1910, la Paris. A absolvit cursurile de retorică și filozofie ale Liceului Charlemagne din Paris, unde și-a luat bacalaureatul. Colaborează la diverse reviste, devine unul dintre stâlpii cafenelelor din Cartierul Latin, spațiul predestinat al boemei literare franceze.

În 1889 fondează revista literară *Mercure de France*, în care își publică povestirile reunite ulterior (în 1890) sub titlul *Sourires pincés*. În această perioadă a început să se implice din ce în ce mai mult în viața artistică a capitalei și să frecventeze spectacolele în compania câtorva prieteni, printre care Maurice Barrès, André Gide sau Marcel Schwob. În casa lui Alphonse Daudet i-a cunoscut pe Auguste Rodin și Edmond de Goncourt.

Din 1890 este unul dintre numele care se regăsesc permanent în cele mai prestigioase ziare pariziene: *Le Figaro*, *Gil Blas* sau *L'Echo de Paris*. În 1894 tipărește romanul autobiographic *Poil de Carotte* (*Morcoveață*), care are parte de o elogioasă primire din partea criticii și a publicului.

În 1900 este ales consilier municipal al comunei Chaumont și a fost decorat cu Legiunea de Onoare, apoi din 1904 până în 1910 este primarul orașului Chitry-les-Mines. În 1907 a fost ales membru al Academiei Goncourt.

Celebritatea sa dincolo de granițele Franței este rezultatul publicării în mai toate limbile de circulație internațională a romanului *Morcoveață*, text care și-a păstrat prospețimea stilistică vreme de un veac.

Lucian Pricop

GĂINILE

– Pun prinsoare, spune doamna Lepic, că Honorina iar a uitat să închidă găinile.

E-adevărat. Te uiți pe fereastră și vezi îndată. În fundul ogrăzii, cotețul își cască, în noapte, pătratul negru al portiței deschise.

– Felix, dacă te-ai duce tu să le-nchizi? zice doamna Lepic celui mai mare dintre copiii săi.

– Nu-i treaba mea să văd de găini, mormăi Felix, un băiat gălbejit, trândav și fricos.

– Atunci tu, Ernestina?

– O, mămico, aş muri de frică!

Felix, fratele mai mare, și soră-sa Ernestina abia ridică ochii când răspund. Citesc amândoi foarte adânciți, cu coatele pe masă, frunte-n frunte.

– Doamne, că proastă mai sunt! spune doamna Lepic. Unde-mi era capul? Morcoveață, du-te și-nchide găinile!

Cu porecla asta îl alintă pe mezinul casei, din pricina că are părul roșu și fața pistriuată. Morcoveață, care-și făcea de lucru pe masă, se ridică și îngână sfios:

– Zău că și mie mi-e frică, mămico.

– Cum! i-o întoarce doamna Lepic. Un voinic ca tine? Mă faci să râd. Hai, mișcă-te!

– Păi ce, nu-l știm noi? E viteaz ca un țap, sare cu gura soră-sa Ernestina.

– Nu se teme de nimeni, de nimic, adaugă fratele său Felix.

Morcoveață se umflă-n pene la auzul acestor laude și, rușinându-se în sinea sa că nu-i vrednic de ele, încearcă să-și biruie teama.

Ca să-i mai dea curaj, maică-sa îi promite o palmă.

– Barem să-mi faceți lumină, îngăimează el.

Doamna Lepic ridică din umeri, Felix surăde disprețitor. Doar Ernestina se arată miloasă – ia o lumânare și își însoțește frăților la capătul corridorului.

– Te-aștept aici, zice ea.

Numai că o zbughește într-o clipită îndărăt, însăpmântată de o răbufnire de vânt care zbuciumă flacăra lumânării și o stinge.

Încordându-și pulpele și simjindu-și călcâiele parcă lipite de pământ, Morcoveață începe să dârdăie în întuneric; afară e o beznă de i se pare că a orbit. Câte un vâtej de vânt îl înfășoară cu un cearșaf înghețat, gata să-l smulgă din loc. Vulpi, ba poate că și lupi, nu-i suflă oare peste mâini, în obrajii? Cel mai bine ar fi să dea buzna, la nimereală, spre coteț, cu capul înainte, spintecând întunecimea din jur. Găsește pe bâjbâite ivărul portiței. Zdupăitul pașilor săi face găinile să se foiască pe stinghii și să cârâie speriate.

– Da' potoliți-vă odată! le strigă Morcoveață. Eu sunt!

Închide portiță, apoi zboară înapoi ca și cum ar avea aripi. Iar când intră în casă, găfăind și mândru de ispravă, și dă de căldură și de lumină, i se pare că a lepădat niște zdrențe pline de noroi și pătrunse de ploaie, și a îmbrăcat veșmânt ușor și nou. Zâmbește plin de sine și stă țanțoș, aşteptând laude, ba, fiindcă se știe scăpat de primejdie, caută pe chipurile alor săi urmele îngrijorării care trebuie să-i fi frământat mai adineauri.

Felix și Ernestina citesc însă liniștiți mai departe, iar doamna Lepic îi spune cu nepăsare, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat:

– Morcoveață, de azi înainte ai să închizi găinile în fiecare seară.

POTÂRNICHILE

Domnul Lepic își deșartă ca de obicei tolba pe masă. Înăuntru, două potârnichi. Felix, fratele cel mare, le înscrie pe tăbliță atârnată în perete. Asta-i datoria lui. Fiecare dintre copii are câte ceva de făcut. Ernestina jupoiae sau jumulește vânătul. Cât despre Morcoveață, lui îi revine sarcina deosebită să dea gata păsările rănite. I-sa făcut acest hatâr, știută fiind cruzimea inimii sale nesimțitoare.

Cele două potârnichi se zbat, își smucesc capetele în toate părțile.

Doamna Lepic:

Ce mai aștepți să le vii de hac?

Morcoveață:

Mămico, aş prefera să le înscriu eu pe tăbliță.

Doamna Lepic:

Tăblița-i prea sus pentru tine.

Morcoveață:

Atunci lasă-mă să le jumulesc.

Doamna Lepic:

Asta nu-i treabă de băiat.

Morcoveață ia potârnichile. Ceilalți se simt datori să-i dea toate sfaturile obișnuite în asemenea ocazii.

– Strânge colea, știi tu, la beregată, unde se termină puful și încep penele.

Ținându-le la spate, câte una în fiecare mână, Morcoveață începe să strângă.

Domnul Lepic:

Ja te uita la el dom

Moskovskij

Morcoveia

Aşa merge mai repede.

Doamna Lepic:

Ia n-o mai face pe simțitorul! Știu eu bine că nu mai poți de bucurie.

Potârnichile se apără zbătându-se și dau din aripi, împrăștiind fulgi împrejur. Nu vor să moară și pace. Morcoveață și-ar sugruma mai lesne un prieten, și numai cu o singură mână. Le vâră între genunchi, ca să stea nemîscăte, și, aici înroșindu-se, aici pălind la față, nădușit tot, cu capul dat pe spate ca să nu mai vadă nimic, strângă din toate puterile.

Totusi potârnichile se încăpătânează și nu mor.

Hotărât să sfârșească mai repede, Morcoveață le apucă de picioare și le izbeste cu capul de vârful ghetelor.

- Ah! Călăul! Călăul! izbucnesc Felix și Ernestina.

— Adevăru-i că face aşa de-al dracul; îi place. Betele năsări! N-ăs vrea să fiu în locul lor, în labele astuia.

Domnul Iepnic designat vânător încercat ieșe pe usă scârbit

— Poftim! zice Morcoveață, aruncând pe masă potârnichile moarte.

Doamna Lepic le sucește pe toate părțile. Din căpșoarele lor
terciuite și însângerate se prelunge o dâră de creier.

— Era și timpul să i le luăm din mâna, zice ea. Destul cu porcăria asta!

— E drept că azi a cam scrăntit-o, rostește Felix, n-a lucrat frumos ca de obicei.

CÂINELE

Domnul Lepic și Ernestina citesc sprijiniți în coate sub lampă, el ziarul, ea cartea primită ca premiu. Doamna Lepic împletește cu andrelele, Felix își perpelește picioarele la foc, iar Morcovată, pe jos, își deapără amintirile.

Pe neașteptate, Pyram, care picotește vârât sub rogojină, scoate un mărâit surd.

- Ssst! face domnul Iepic

Pyram mărâje și mai tare

- Neghiobule! se mânje doamna Lepic

Dar Pyram se pornește să latre cu atâtă îndârjire, încât tresar cu toții. Doamna Lepic duce mâna la inimă. Domnul Lepic se uită chiorăș la câine, strângând din dinți. Felix drăcuieste. Se stârnesc un tărăboi de nu mai pricepi nimic.

- Taci, iayră afurisită! Taci, najbijă odată!

Pyram latră și mai și. Doamna Lepic îl arde câteva sca-toalce. Domnul Lepic îl pocnește cu ziarul, apoi cu piciorul. Pyram, lungit pe burtă, cu botul pe labe, schelălăie de frica bă-tăii, împinge rogojina cu botul, că apucat, și urlă de-îi vine să-ți ieji câmpii.

Toți ai casei turbează de furie și se năpustesc cu năduf asupra câinelui, care o fine asa întrunește.

Geamurile zăngănesc, burlanul sobei se cutremură; până și Ernestina a început să urle

Fără să-i spună cineva ceva, Morcoveață se duce să vadă ce s-a întâmplat. Pe semne că-i vreun întârziat care trece liniștit spre casă, dacă n-o fi sărit cumva gardul în grădină, la furat.

Orbecând cu mâinile întinse, Morcoveață pășește în lungul corridorului întunecos. Găsește zăvorul și-l trage cu zgomet, dar nu deschide ușa.

Altădată avea curaj și ieșea afară, se apuca să fluiere, să cânte și să tropăie din picioare, căutând să-și bage dușmanul în sperieți.

Acum doar se preface.

Ai lui își închipuie că scotocește neînfricat prin toate unghele și se învârte în jurul casei ca un paznic credincios, iar el trage chiulul și rămâne pironit după ușă.

Într-o zi tot au să-l prindă cu măța-n sac, dar uite că e atâtă vreme de când îi păcălește aşa.

Se teme doar să nu strânute, ori să tușească. Își ține răsuflarea, și dacă ridică ochii spre ferestruica de deasupra ușii, zărește vreo trei-patru stele pe cer, a căror limpezime sclipitoare îl îngheată.

Dar e timpul să se întoarcă. Nu trebuie să împingă jocul prea departe. Ceilalți ar intra la bănuială.

Mâinile-i plăpânde smucesc din nou zăvorul, care scrânește în scoabele ruginite, și-l împinge cu zgomet la loc. După atâtă bocaneală, să judece și ei dacă nu vine de departe și dacă nu și-a făcut datoria! Mândru de sine, se grăbește să-i liniștească pe toți.

Dar, ca și ultima oară, Pyram s-a potolit în lipsa lui: ai săi stau liniștiți pe locurile lor dintotdeauna și, cu toate că nimeni nu-l întrebă nimic, Morcoveață le spune din obișnuință:

– A visat ceva Pyram!

UN VIS URÂT

Morcoveață nu poate să-i sufere pe prietenii casei. Îl stingeresc, ba îi iau și patul, silindu-l să se culce cu maică-sa. Și dacă Morcoveață e plin de cusururi ziua, apoi noaptea își dă în petic cum nu se poate mai rău: sforăie. Sforăie înadins, nici vorbă.

Odaia mare, friguroasă chiar și în august, are două paturi. Unul e al domnului Lepic, iar în celălalt se culcă Morcoveață, alături de maică-sa, la perete.

Până să adoarmă, tușește sub pătură ca să-și curețe gâtlejul. Și dacă o să sforăie pe nas? Suflă încetișor pe nas, încredințându-se că nu-i înfundat. Se străduiește să respire cât mai neauzit.

Și totuși, de cum îl fură somnul, țin-te sforăit. Parcă-i un făcut.

Cât ai clipi, doamna Lepic îi înfige unghiile în poponeață, până la sânge. Asta-i arma ei.

Urletul lui Morcoveață îl trezește brusc pe domnul Lepic, care întrebă:

– Ce-i?

– Nimic, a visat urât! răspunde doamna Lepic.

Și începe să îngâne, aidoma doicilor, o melodie târgănată ca un cântec indian.

Înghesuindu-se în perete cu fruntea și genunchii, ca și cum ar vrea să-l dărâme, și lipindu-și mâinile de popou ca să se apere de pișcătura ce-l amenință la întâiul sforăit, Morcoveață adoarme iarăși, în patul cel mare, alături de maică-sa.